

ACTA DE LA REUNIÓ DEL JURAT DE LA NOVENA EDICIÓ DELS PREMIS GERBERT RIPOLL 2008

El jurat qualificador de la novena edició dels Premis Gerbert per a treballs de recerca d'estudiants de Batxillerat, format per:

Sr. Antoni Llagostera Fernández, president del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès

Sra. Carme Barceló, membre del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès

Sr. Lluís Perxachs i Juandó, responsable de l'Àrea d'Empresa de la Unió Intersectorial i Empresarial del Ripollès

Sr. Jaume Cabaní i Massip, director d'innovació de la Fundació Eduard Soler

Acorden:

1r. En l'apartat Gerbert Quadrivium (ciències) atorgar el premi valorat en 300 al treball :

Com varia el rendiment d'un col·lector solar per alguns canvis en el muntatge ?

De Guillem Segura Guanter de Girona

IES Jaume Vicens Vives de Girona

2n. En l'apartat Gerbert Quadrivium (economia i empresa) atorgar el premi valorat en 300 al treball :

La Garrotxa: El turisme d'abans i ara

De Gerard Masllorens Fuentes d'Olot

IES La Garrotxa d'Olot

3r. En l'apartat Gerbert Trivium atorgar el premi valorat en 300 al treball :

Terra Baixa. Realitat o ficció ?
D'Anna Capdevila Suñer de Ripoll
Escola Vedruna de Ripoll

I un accèssit valorat en 150 al treball:

Càncer. La meva primera novel·la
D'Alba Planella Jiménez de Batet
IES Montsacopa d'Olot

Ripoll, 14 d'abril de 2009

EL JURAT,

L'escriptora

Pseudònim: Pasifae

Encara que no us ho creieu, ella va aconseguir el secret, la formula màgica per quedar primera en tots i cadascun dels concursos als que es va presentar.

Després de cinc anys sense guanyar ni tan sols un lot de llibres en el concurs de contes amb menys participants de tota Catalunya, va decidir plantejar-se quin era el problema. Varem parlar-ho més d'una vegada, ella deia que potser els seus contes no tenien encant, que tenia un estil massa directe, una escriptura massa reflexiva, i que els temes que tocava no tenien interès pel jurat, i jo l'animava una vegada rere l'altra argumentant que ella no era dolenta sinó que potser la resta eren millors.

Després de molt donar-li tombs al voltant de copes i més copes de vi, va arribar a la solució, trobaria la resposta en els contes guanyadors i finalistes d'altres concursos.

Recordo aquells dies com si estiguessin gravats en càmera ràpida, va fer una recerca exhaustiva dels llibres de concursos de contes, publicats en l'últim any i va dedicar les seves hores lliures a llegir-los. Va trigar un mes sencer en fer una primera lectura i un cop va acabar, va arribar a la conclusió: allò era un tema de gustos. N' havia trobat que li havien agradat molt però també havia trobat de pedants, incomprendibles, avorrits, simples, en moltes vegades es va sobtar en una actitud pedant pensant, jo soc millor, i es va desesperar perquè no podia treure una conclusió.

Tota la voràgine que va viure en aquells mesos va caure en el moment en què es va adonar que no sabia com resoldre el seu problema, va estar en una sequedat literària durant tres mesos, tres mesos de desesperació.

Va ser per casualitat, deixeu-me dir que les coses moltes vegades arriben perque sí. Per casualitat li va arribar la clau del misteri. Va haver d'anar a una jornada sobre màrqueting empresarial jo vaig pensar que era un bon moment per que s'airegés conegués gent i aprengué coses noves, potser allò li feia despertar la imaginació, potser allò la tornava a la realitat. I quan va acabar el seminari les coses van tornar a rullar, li havia quedat clara una cosa, la clau estava en el client, tenir clar qui era, què li agradava i així vendre el producte adequat. En el seu cas només li calia crear-lo, crear el conte adequat per a cada concurs. Aquí estava la clau de l'èxit.

Així que va començar a buscar concursos on hi digués els noms del jurat i quan va tenir un que li va fer el pes va començar la seva investigació. El primer mitjà de cerca era internet, i un cop havia localitzat els jutges suprems, començava la cerca personal dels subjectes. Necessitava veure'ls seguir-los saber què bevien quins eren els seus hàbits i després de quinze dies de profunda investigació es va posar a escriure. Al primer concurs i al primer conte les coses no van anar tal i com ella esperava, en quatre hores només va aconseguir escriure quatre ratlles, una i altra vegada premia el botó de suprimir eliminant totes aquelles paraules que es col·locaven en la seva pantalla. En un moment de lucidesa ho va veure clar, era el seu estil de dona el que no acabava de marxar, aquell jurat era completament masculí, era difícil trobar un jurat on hi hagués equitat, i emulant una peli que havia vist feia uns anys, es va vestir de tio. Va canviar el seu tanga per un boxer, es va treure els sostens, una camisa i una corbata del seu pare, i va tallar-se els cabells, un bon cop de tisora i la seva melena, ja era història.

Va escriure un conte diferent als altres, hi havia una periodista, un parell de poetes, i un parell d'escriptors, va ser divertit, com un trencaclosques, tenia totes les peces i nomes li calia encaixar-les.

Aquella va ser la primera vegada que va guanyar, 600 euros, els seus primers diners com a escriptora, va fotocopiar el xec i el va emmarcar, volia fer-ho amb l'original, però li va semblar excessivament "friqui" i va preferir gastar-los.

Va aconseguir el secret, en dotze mesos va guanyar deu concursos, els mesos de l'estiu no eren gaire prolífics en convocatòries. La feina d'investigació i la d'escriure la tenia tant ocupada que va demanar una reducció de jornada a la feina, i va anar tirant amb els premis. Va ser un any deliciós, jo llegia tots els contes que ella escrivia, i passàvem hores discutint les trames i les característiques dels personatges.

Un dia l'editorial de la ciutat va trucar a la seva porta, havien seguit a la premsa local els seus èxits i volien arriscar apostant per ella, li van proposar una novel·la, li donaven uns diners per avançat si en un temps prudencial, escrivia una obra que seria publicada per ells, sense cap condició, sense cap requisit. Era la seva oportunitat, ho va veure clar, ho va veure molt clar, tant que va deixar-se cos i ànima en aquell intent, va deixar de perseguir jurats i d'escriure contes per dedicar-se única i exclusivament a bordar la seva obra d'art.

I allò la va matar, sí, allò la va portar cap a la mort.

Sembla estrany, oi? Que un cop aconsegueixes el major dels teus desitjos l'única cosa que vols, és no haver-ho desitjat. Un any, un any seguit en que va passar-se vuit hores davant l'ordinador, volia, com deia algú, que la inspiració l'atrapés treballant, però semblava ser que aquella inspiració s'havia declarat en vaga, havia agafat vacances, o

tenia l'horari girat, perquè per molt que ella s'hi posava no aconseguia avançar. Ni tant sols havia pogut decidir quina era la trama, l'argument d'aquella novel·la, intentava amb una història, s'hi allargava durant un mes, i després de tenir premut el botó de supr de manera compulsiva, enviava aquella idea a pastar fang. Un any, i ella anava tatxant en el seu calendari els dies que mancaven per l'entrega, quan menys mesos faltaven més incapacitada es veia per poder escriure res que tingués un mínim interès.

Aquella nit, l'anterior al dia fatídic varem tenir una dura discussió. Ella deia que no servia, que els èxits anteriors havien estat pures casualitats, que no era una escriptora de debò, i jo li replicava que tots els escriptors tenen blancs, èpoques en que tenen dificultats per escriure, per trobar la inspiració, però allò no li valia, aquell argument no l'asserenava.

Potser no vaig ser prou insistent, o convincent, potser aquella nit jo hauria pogut salvar-li la vida, però a l'endemà ja s'havia acabat tot, el seu patiment, i la novel·la. Sí, ella es va suïcidar, i sí, el meu llibre explicant la seva història ha estat un best seller, però per molt que dubteu de mi, jo no vaig tenir res a veure, ella es va suïcidar per que no sabia qui era el seu públic, qui seria finalment el seu jurat, es va suïcidar per que no va saber a qui havia d'agradar.

LA VERITABLE HISTÒRIA DE L'INVENTOR DEL PUNT DE FUGA

Arribà la llum d'un nou dia. Passava la claror del sol per entre les escletxes de la finestra de la polsosa habitació del petit Francesco, avisant-lo que ja era l'hora d'aixecar-se per anar a treballar al taller.

L'obrí amb èmfasi, observant la magnificència amb que el resplendor lluminós del sol d'estiu acaronava les serenes aigües dels canals de Venècia.

Amb certa calma es vestí i s'encaminà al seu lloc de treball. Feia ja tres anys que havia començat com a aprenent en el taller del senyor Giovanni, un envellit escultor en decadència, després de la mort dels seus pares i vivint solament amb el seu oncle; però fou degut a la mort del seu mestre que es veié amb tretze anys acabats de cumplir sense feina. Aviat, però, se li oferí fer d'ajudant d'un gran artista que venia a passar uns dies a Venècia, i era cap allí on es dirigia.

Caminava amb certa lleugeresa pels estrets carrers humits i calorosos d'aquells dies. Finalment arribà a un petit apartament brut i atrotinat, sense aturar-se entrà per la porta principal, i es trobà immers en una sala relativament petita, plena de pintures, teles, pergamins, blocs de marbre i molts altres instruments de tot tipus escampats per tot arreu. Però en Francesco, acostumat ja a aquell ambient passà de llarg tots aquells materials que farien picar la curiositat de qualsevol espectador que els veiés per primer cop, i travessà la saleta amb tota l'agilitat de que era capaç. S'aturà davant d'una porta de fusta decorada amb relleus de batalles romanes. L'obrí. Darrere mateix pogué veure el petit Francesco un home prim, alt, jove i atractiu. Podia tenir uns trenta anys, però la seva cara demacrada mostrava els patiments que havia passat en aquesta

vida per poder arribar on estava: aquell jove d'aspecte suau i afable, però de somriure amarg i tètric era en Tomasso Masaccio, un dels artistes més reconeguts de la Itàlia del Quattrocento. Amb una mirada impassible que mostrava la seva indiferència envers el seu ajudant el cridà:

- Bon dia Francesco. Vine, has d'enllestir aquesta tela per a que pugui començar a pintar, quan hagi acabat escombra la part de davant del taller, d'acord?
- D'acord, senyor Masaccio. Quedarà perfecte!- Sentencià el jovenet, mentre agafava els materials necessaris per poder fer la seva tasca. Aquell home era tan diferent del senyor Giovanni! Aquell vell li portava molts bons records, ja que treballava per a ell des que tenia deu anys, i sempre li fabricava joguines basades en jocs de càlcul o li regalava lla-minadures. Ara, mentre ho preparava tot per al seu nou mestre, pensava en ell i en la desgraciada nit de tempesta en la que un llamp se'l va endur amb els seus pares.

Un cop hagué acabat de fer tota la feina tornà on estava el seu mestre, abstret de tota realitat, pintant un quadre molt especial. Aquest, en veure que en Francesco s'apropava encuriós li comentà l'obra:

- Mira jovenet, això és un dels carrers més importants de Florència, que m'impresionà molt el primer cop que hi vaig estar, fa cinc anys. Com es pot veure gràcies a una tècnica de profunditat que jo mateix he anat millorant, el carrer fa baixada, per tant es veuen les cases més petites quan es troben a dalt, i són més grans quan es troben més a prop de l'espectador, ja sé que és una tècnica antiga però si et fixes en aquesta

porta podràs comprovar la perfecció que he aconseguit gràcies a les meves experiències en...

Però el petit Francesco ja no escoltava aquella xerrameca incesant del seu mestre, estava com imnotitzat per aquella imatge, quan de cop, com un feix de llum que de sobte et cega, se li aparegué una idea tan insòlita com sorprenent.

- Mestre, vostè em deixaria fer-hi uns retocs? És que crec que he descobert una cosa important...- Preguntà tímidament el menut, però en Masaccio, esclatant de riure li digué:
- Ho sento molt Francesco, però aquest quadre m'ha costat molt de fer, i no voldria que el fessis malvé, si vols té aquesta tela per jugar a pintors.-
I li donà un petit llenç brut, tot marxant rient-se sorollosament.

Somrient, el menut l'agafà i començà a dibuixar. En Giovanni sempre li havia ensenyat tot tipus de disciplines, ja que creia que un artista, i estava ben convençut que en Francesco ho seria, havia de saber de tot per poder aportar el millor resultat a les seves obres, li ensenyà aritmètica, matemàtica, àlgebra, història, llengua, geometria... i aquesta última era la que pensava utilitzar.

Amb un carbonet anà dibuixant formes confuses, que ben aviat es convertiren en figures humanes o edificis. Després, com si fossin unes figures geomètriques va anar dibuixant línies rectes des d'aquestes fins un punt que inicialment s'havia imaginat ; aquest punt es trobava a la part superior del quadre.

Un cop dibuixat tot de manera esquemàtica mesurà totes les figures com si fossin tetraedres, i amb l'ajud de la geometria anà veient que això feia que tots

els objectes quedessin proporcionals els uns amb els altres segons si es troaven més a prop o menys d'aquest punt.

Després d'estar dues hores dibuixant i fent esboços per fi va trobar el que buscava: havia aconseguit dibuixar una escena amb una perfecta perspectiva; i és que tan sols s'havia d'imaginar les figures com si fossin geomètriques, i anar fent-les proporcionals segons estessin més properes o allunyades d'aquell punt imaginari, de manera que quedessin més menudes les llunyanes a l'espectador, i més grosses les properes, tal com s'havia fet des dels grecs, però ara, amb aquest mètode i gràcies a l'àlgebra es podien fer òptimes figures proporcionals i perfectes a la vista.

Sense dubtar-ho un moment va córrer a buscar el mestre, que es trobava completant el seu quadre del carrer florentí.

- Mestre Masaccio!! He d'ensenyar-li una cosa sorprenent!!

El jove li explicà pas per pas tot allò que havia descobert, una innovadora manera de perfeccionar la tècnica de la perspectiva, que estava basada en un punt on anaven a parar totes les línies del quadre i de les seves "figures geomètriques", Així, en Francesco l'anomenà punt de fuga, ja que en italià "fuga" vol dir fugida, és a dir d'on surten totes les rectes amb les que es pot crear una perspectiva perfecta.

- Magnífic Francesco!! Realment magnífic! Saps que és això, noiet? Te'n adones de la importància d'aquest descobriment?- Els ulls li sortien de les òrbites, i saltava, ballava i reia destarotant-ho tot- Ho entens? Això és un dels descobriments més importants de l'art! Quanta gent buscant formes per perfeccionar la pintura! I era tan senzill com això. Revolucionarà Itàlia, revolucionarà el Renaixement, el món vencer! I jo

seré el més famós arti...- Es quedà callat com si acabés d'adonar-se de la presència del menut, se'l quedà mirant i llavors somrigué amb una alegria malaltissa.- No et preocupis, això ara s'ha d'anar a patentar, i llavors el mèrit serà teu, però no tot, ja que jo sóc el teu mestre i tot el que saps ho has après de mi. Serà un mèrit compartit, què et sembla?

En Francesco no ho veia gaire clar allò, la seva mirada prou bé que ho deia. El mestre, adonant-se d'això deixà de somriure, inclús es mostrà una mica avergonyit per haver-se comportat com un nen inmadur que vol tota la llaminadura per a ell sol.

- Bé, no pensis que les meves intencions són dolentes Francesco, tothom pot tenir un moment de sobergueria. Ara és tard, seria millor tornar a casa, demà a primera hora anirem a patentar-ho i ensenyar-ho als grans mestres florentins.

Es donaren la bona nit tot dessitjant que arribés ja el dia següent.

El petit Francesco no dormí gaire bé aquella nit; somià en rectes i figures geomètriques que el perseguien i el maltractaven. Es despertà agitat i ple de suor freda. Es vestí amb gran rapidesa i va córrer cap al taller del senyor Masaccio. Obrí la porta de l'apartament.

Imposible descriure els sentiments que se li passaren al petit venecià pel cap. Allí on el dia anterior estava ple d'atrotinats materials ara es trobava completament buit, en Francesco, incapaç d'aturar la seva ràbia començà a córrer carrer avall, i es disposà a passar el dia al pont d'un dels canals més

famosos de Venècia, observant les persones anar en gòndola, recordant amb melangia quan de petit el portaven algun cop els seus pares amb alguns diners que havien conseguit reunir.

Passaren dos llargs anys plens de penúries per al pobre Francesco, que intentà de totes les maneres possibles fer conegut el seu descobriment, però no ho conseguí; ara treballava com a pintor per a una petita família amb pocs diners, però amb que es podia permetre menjar cada dia.

Un matí quan es dirigia cap al seu lloc de treball passà pel costat de dos homes de l'alta noblesa que mantenien una intensa conversa:

- Doncs sí, m'han dit que ha estat una gran millora per a la pintura actual, de fet, no sé què hauria estat de l'art si no hagués aparegut aquell jove pels carrers anunciant com un boig el seu descobriment.

En Francesco pensà que aquell comentari anava dirigit cap a ell, ja que des de la desaparició del seu mestre havia anat fins i tot cridant pels carrers, bramant el que havia descobert, es volgué apropar per escoltar millor però llavors sentí com una sagnant punyalada les paraules que li reduïren tota esperança.

- Tens molta raó, quan aparegué al meu taller de Florència, brut i destarotat, vaig pensar que seria un lladre o un estafador, però de seguida vaig reconèixer aquella cara típica del llinatge dels Masaccio.

Trist, desfet, humiliat. El jove Francesco, amb quinze anys acabats de cumplir se seié al recer d'un portal, esperant que el fred o la pluja s'emportessin aquell

pobre artista, el que havia descobert el punt de fuga, però que morí sol i abandonat en un petit portal de Venècia, sense poder haver ensenyat el seu art a ningú que no fossin els seus pares i en Giovanni, que des d'allà d'alt sempre havia sabut que seria un artista.

I de fet ho era, d'artista, en l'anonimat de la seva ànima.

FI.

REINA PER UN DIA

Na Maria Borrull va anotar acuradament les dades que li donava la telefonista i, paorosa d'haver-se equivocat, li va fer repetir dues i tres vegades el lloc, dia i hora, a lo qual la noia del telèfon va mostrar una paciència molt professional.

Va penjar l'aparell i sense haver reprès la normalitat del ritme cardíac es va mirar incrèdula al mirall del rebedor, intentant asserenar-se.

La sra. Borrull havia passat la seva vida de mestressa de casa acumulant punts dels paquets de pasta, codis de barra del cafè, cuponets dels briks de llet i tapes de tota mena de làctics. Totes les nits dedicava una estoneta a endreçar-los, tot separant-los per promocions els lligava amb una pinça de la roba, els guardava en una calaixet del moble de cuina i quan n'havia reunit el nombre requerit els ficava en un sobre on escrivia amb acurada cal·ligrafia l'adreça, i abans de lliurar-lo a la bústia, mirava de reüll que ningú no la observés, llavors donava un petó a cada cara del sobre per desitjar-se sort abans de veure'l perdre's dins la boca fosca del correu.

El matrimoni Culell – Borrull s'havien fet, sense proposar-s'ho, una vida plena de rituals amb els quals se sentien confortats. Mai no van dubtar que eren una d'aquelles parelles ideals, d'aquelles que fregant les noces d'argent no discutien ni s'escriassaven com se sentia fer al veïnat, i això ja els hi semblava

prou garantia de qualitat. De fet havien desenvolupat una simbiosi tan perfeccionada que cap dels dos mai es va adonar que totes les atencions que es dispensaven responien a tàcits convenis de satisfacció.

Tots els dijous al vespre el Sr. Culell es reunia amb els socis de La Unió Filatèlica, de la que n'era membre fundador i actual secretari general, càrrec que exercia amb molt d'honor. Els diumenges al matí els passava a la Plaça Reial, on es trobava amb els seus companys d'afecció i aprofitaven per canviar i adquirir nous segells, rematant-ho amb puro i vermut a la terrassa del *Café Real*.

A la seva senyora, allò de passejar-se davant d'aquells taulells plens de paperets engominats li semblava tediós- per bé que havia après a mostrar-se respectuosa en vers l'afecció del marit- i el fet de gastar un sol cèntim en un d'aquells segellets que agafaven amb pinces i ficaven en paper vegetal com si fossin fils de safrà en temps d'estraperlo li semblava ridícul, per això mai no l'acompanyava, cosa que ell li agraiïa molt.

Tot el que ell invertia en segells el diumenge al mercat, inclòs el vermut, era equitativament correspost amb el que ella gastava en perruqueria al mes. L'espai que els nombrosos àlbums filatèlics ocupaven a la llibreria del saló era justament proporcional al que omplien les diverses col·leccions a les que ella era aficionada d'adquirir setmanalment als quioscs: sabates del món, nines de porcellana, perfums en miniatura, mussollets de ceràmica, pastillers d'època... Tota l'estona que ell passava cada vespre després de sopar davant els seus

àlbums fent anar fulles amunt i avall, classificant i movent els preuats segells, era la mateixa estona que ella s'entretenia a contar, classificar i arxivar els seus cupons a la taula de la cuina mentre prenia la infusió laxant.

I després, els dos es retiraven a la mateixa hora, com si haguessin quedat citats a les onze en punt a dins el llit, moment en que ell repassava els comptes de l'associació, en consultava els estatuts o llegia el "Selecciones" mentre ella fullejava la premsa rosa que ja s'havia llegit durant el dia i s'encantava en la secció local *la semana*.

Existien realment aquelles mestresses de casa que cada dijous sortien fotografiades recollint xecs milionaris o posant davant d'un lluent cotxe nou engalanat amb una gran llaçada?

Quina llum que tenien al rostre aquelles afortunades, se les veia joioses, la vida les assenyalava amb el dit de la fortuna. Com somiava ella a veure-s'hi algun dia fotografiada en aquella secció, no sabia si pel fet de saber-se guanyadora d'un sou per a tota la vida o d'un apartament a la costa o potser d'un flamant cotxe... encara que ni ella ni el marit eren molt amants de fer sortides, no tenien ni carnet de conduir, detestaven la platja i no passaven cap pena econòmica.

En realitat la seva fantasia era descobrir la seva imatge dins d'una d'aquelles revistes, compartir impremta amb l'aristocràcia, paper couché amb les artistes – per molt malament que els hi anés la vida- creure's l'enveja del barri, el centre de les mirades al mercat i dels comentaris a l'escala: *Què no saps,, la Maria? Apa la Borrull, quina sort! Què no has vist qui surt a l'Hola? Goita que maca,*

quina elegància, ja es veu que té classe aquesta dona, si sembla la Beatriu d'Orleans !

I l'un replegant segells i l'altre cupons anaven empenyent els anys creient-se feliços i amb l'orgull d'una convivència tan sana que mai va suscitar cap discussió ... o gairebé mai. De fet va existir un moment de crisi crític quan, al poc de casats, ella va haver de menester un segell per enviar un sobre amb vint tapes de iogurt, i com que la promoció era a punt de caducar, per no perdre el temps d'anar a l'estanc, va tirar ma d'un dels àlbums del marit, pensant que de tants segellets que n'hi havia era impossible trobar-ne a faltar un de sol.

Poc després el sr. Culell va patir un atac d'asma al trobar buit l'espai que ocupava el segell de sèrie limitada i edició de luxe de la coronació de la reina Isabel, una de les peces més cobejades de qualsevol col·leccionista.

Després d'això, el matrimoni Culell-Borrull va viure una setmana tràgica, i de no ser per la delicada intervenció de les respectives famílies, l'espòs hagués aconseguit passar a la condició de divorciat en defensa de l'honor propi i de la filatèlia mundial.

D'això ja en feia vint anys . Avui la Maria Borrull s'esguardava al mirall del rebedor amb sorpresa. Les paraules de la telefonista encara li ressonaven a l'oïda: el dijous, vuit del vespre, recepció del Majestic, preguntar pel Sr. Vilchez, el notari... Va comprovar de nou que ho hagués anotat bé, no fora que oblidés alguna d'aquelles dades importants.

Es va mirar d'un i l'altre perfil, va assajar alguns posats i va provar diferents somriures. Ja imaginava la seva fotografia a la premsa del cor, ben rinxolada de perruqueria, maquillatge de gala, depilació, manicura i pedicura d'esteticien. Es veia amb un model com aquell que duia la mare de les infantes al casament de la duquessa d'Orleáns – de reina, vaja- somriure i posat ben estudiats i amb les claus a la ma del flamant 4x4 que acabava de guanyar.

*Eva Moreno Bosch
Corbera de Llobregat, 2008*